

Zeeuwse Community of Practice

CIRCULAIRE ECONOMIE & ONDERWIJS

3 februari 2017

Verlag van de 'Zeeuwse route naar een circulaire economie' op 19/01/2017

Welkomstwoord door Pascal Elegeert

Alle aanwezigen werden welkom geheten door organisator Pascal Elegeert van Stichting Switch. Hij vertelde met deze Zeeuwse Route naar een Circulaire Economie aan te willen sluiten op de landelijke Week van de Circulaire Economie. Vanuit het samenwerkingsverband Nederland Circulair! worden door het hele land activiteiten georganiseerd. En we kijken ook terug op de tweedaagse Zeeuwse tour van Thomas Rau op 7 en 8 november jl. Tijdens deze Standplaats Zeeland hebben inspiratiesessies plaatsgevonden, heeft Thomas Rau pittige uitspraken gedaan en feedback gegeven op de kansen voor onze provincie.

De circulaire economie is onontkoombaar. Er is een nieuw economisch systeem nodig waarbij we ons fundamenteel anders organiseren. We weten nu dat we ons kunnen richten op het leveren van diensten/performance in plaats van producten, om zo anders om te gaan met onze natuurlijke hulpbronnen. De Nieuwe Economie is een economie waar men door zaken te doen of een beroep uit te oefenen een positieve bijdrage levert aan de sociale en ecologische leefomgeving. Alle belangstellenden die willen bijdragen aan de transitie naar de Nieuwe Circulaire Economie worden vandaag gevraagd te onderzoeken welke rol zij hier zelf in kunnen spelen.

Keynote Antoine Heideveld

Antoine Heideveld is directeur van Het Groene Brein. Dit landelijke netwerk zet zich hard in voor het versnellen van de transitie naar een nieuwe economie door kennis hierover te vergroten, door te verbinden en vooral door het direct toepassen binnen de praktijk van ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Heideveld verzorgde een inleiding over Circulaire Economie en schetste hiermee het theoretisch kader. 'De wetenschap komt dagelijks met verontrustende onderzoeken. Van sommige cijfers schrik ik zelfs. Nu is het tijd om grote stappen te maken'.

Tijdens zijn keynote pleitte hij dan ook voor structurele oplossingen en het opzetten van een regionale community. Hierdoor kun je alle regelingen en partijen in de regio toegankelijk maken en ontstaat er ook een plek waar je al je vragen kunt stellen en waar je van elkaar kunt leren.

Met het oprichten van een Zeeuwse Community of Practice (CoP) Circulaire Economie & Onderwijs maken we effectief gebruik van de kennis en ervaring over circulaire economie in onze provincie en bundelen we ambities. Dit nieuwe samenwerkingsverband stimuleert en begeleidt ondernemers naar een circulaire bedrijfsvoering en stoomt Zeeuwse studenten klaar voor de arbeidsmarkt van morgen.

#ROUNDISREAL

Kan jij van dit vliegtuig iets anders maken? Bekijk de video: https://www.youtube.com/watch?v=Y_xsBB9_qOc&t=23s

In een Circulaire Economie gaan grondstoffen in kringlopen door het systeem. Dit circulaire systeem streeft naar herbruikbaarheid van grondstoffen en producten en minimaliseert waardevernietiging.

Het potentieel wordt nu ook zichtbaar

Volgens de Ellen MacArthur Foundation (McKinsey) kan Europa jaarlijks €300 tot €550 miljard besparen op materiaalkosten door transitie naar een circulaire economie. TNO berekende voor Nederland een kostenbesparing van €7,3 miljard, 54.000 extra arbeidsplaatsen en een sterke reductie van de milieudruk.

Circulair ondernemen loont

Heideveld nam ons mee in een visie op de toekomst door inspirerende voorbeelden van bedrijven die het nu al doen. Zij laten nu al zien dat het niet alleen kan, maar dat het ook loont. Heideveld noemde Interface, van de bekende vloertegels, waar het materiaal voor de tegels - oude visnetten - wordt ingekocht bij vissers in 's werelds armste kustgebieden.

Je hebt kroketten van op koffiedrab gekweekte champignons, RAU architecten ontwerpt duurzaam en restaurant InStock zet voedselverspilling op de kaart door te koken met onverkochte producten van supermarkten. Een ander voorbeeld is de samenwerking tussen Heinz, AH en een afvalverbrander waardoor studenten nu voedingssupplementen maken van tomatenoverschot. Daar zien en pakken ondernemers kansen! Deze bedrijven hebben een andere manier van kijken naar eigendom en servicemodellen. Je hebt ook lang niet altijd een technische innovatie nodig. Heideveld benadrukt dat het soms eenvoudig gaat om de juiste partijen samen te laten werken.

Hoe kunnen bedrijven circulaire principes gaan toepassen?

Hoe kunnen die koplopers ons helpen tot stappen in onze eigen bedrijfsvoering? Heideveld wees de ondernemers in de zaal erop dat er goede informatie beschikbaar is waar zij mee aan de slag kunnen. Studenten hebben, op basis van vragen van ondernemers, 150 rapporten wereldwijd doorgenomen om de meest recente informatie te bundelen in kenniskaarten. Er zijn best practices bij elkaar gebracht en inspirerende casussen verzameld in een databank. Zo'n 100 bedrijven zijn hierop te vinden. Overigens weinig tot geen Zeeuwse bedrijven, waarop er meteen een aantal reacties kwamen uit de zaal van bedrijven die zich hier wel voor willen aanmelden.

Kenniskaarten: <https://kenniskaarten.hetgroenebrein.nl>

KIEM VANG regeling: <http://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/sia/kiem-vang-kennisinnovatie-mapping-kiem--van-afval-naar-grondstof-vang/kiem-vang-kennisinnovatie-mapping-kiem--van-afval-naar-grondstof-vang.html>

100 inspirerende cases van Nederland Circulair: <http://bestpractices.circulairondernemen.nl>

Daag studenten uit!

Heideveld spoort het onderwijs in Zeeland aan om vooral challenges voor jongeren te organiseren. En Student Companies circulaire opdrachten mee te geven. Er is ook een Student StartUp voor circulaire bedrijven, waar je een beroep op kunt doen om initiatieven van studenten verder te brengen. Je kunt dus hulp invoeren.

De uitvraag circulair maken

Op de vraag wat de overheid kan doen, kwam Heideveld met een inspirerend voorbeeld van de Provincie Zeeland. 'Zij wilden hun bushokjes gaan vervangen. En dan het liefst zo circulair mogelijk. Hiervoor hebben we met de studenten van Finding Roots een snelkooksessie georganiseerd. Het resultaat was dat deze jongeren hun bevindingen mochten presenteren aan de inkoopafdeling van de Provincie. Deze namen de adviezen mee in hun aanbesteding. Dus overheden: als je daar je best voor doet, kun je je uitvraag circulair maken!'

Stimuleer circulaire producten en diensten

Heideveld adviseert ons allemaal de markt van circulaire producten te stimuleren. Denk daarbij ook aan presentjes en het samenstellen van kerstpakketten voor bedrijven, met nieuwe lokale en circulaire producten. Dat doen we nog erg weinig.

En als je een nieuwe wasmachine nodig hebt, kijk dan eens naar nieuwe concepten als Bundles. Zij leveren wasdiensten. Je kunt bij Bundles een abonnement afsluiten op witgoed. Je bent dan geen eigenaar, maar gebruikt de diensten van het apparaat, je betaalt dus eigenlijk voor wasbeurten.

Pitches studenten van HZ University of Applied Sciences

Twee prijswinnende Student Companies presenteerden hun product in een pitch van drie minuten. Mark en Sanne van Masterpiece vertelden over de duurzame snij- of tapasplank (in de vorm van een puzzelstuk), die zij hebben laten maken van FSC gecertificeerd hout uit Congo. Elmar van The Simple Company ontving de innovatieprijs van Stichting ZigZag voor zijn duurzame wrapper voor de horeca. Zowel case als verpakkingsmateriaal van de Simple Wrapper zijn gemaakt van afbreekbaar plastic.

De Hogeschool Zeeland stimuleert via Student Companies duurzaamheid en circulair denken. Onder begeleiding van docent Ingrid de Vries onderzoeken studenten circulaire mogelijkheden. Ook leren de studenten een onderneming opzetten. Elmar vertelde nog op zoek te zijn naar aandeelhouders voor The Simple Company.

Introductie Zeeuwse CoP

Door Ira von Harras

Circulaire economie doet meer en meer zijn intrede in de provincie Zeeland. Er zijn koplopers in de regio, er zijn inspirerende bijeenkomsten georganiseerd, er worden nieuwe verdienmodellen verkend en de eerste stappen in de productieprocessen worden gezet. Ook het onderwijs in Zeeland heeft aandacht voor de nieuwe economie. Er is dus veel gaande. Maar tegelijkertijd stellen we vast dat het niet bij elkaar optelt. Ira von Harras van Het Groene Brein Roots ziet dat verbindingen ontbreken en initiatieven elkaar soms ongewild tegenwerken door de versnipperde aanpak.

‘Met een Zeeuwse Community of Practice op het gebied van circulaire economie en onderwijs kunnen we beroep doen op de collectieve wijsheid in de regio’, aldus Von Harras. ‘We willen nu graag van ‘iets minder slecht produceren’ naar radicaal anders en circulair produceren. In deze CoP kunnen bedrijven instappen met hun vraagstuk en die gaan we door middel van *Living Labs* een paar stappen verder brengen door ze samen te laten werken met studenten en docenten. Op deze manier komt circulaire economie ook in de opleidingen terecht. Dus heb je zin in actie en versterking? Sluit je aan bij de CoP.’

Parallelsessie ondernemerschap

Ondernemers gingen tijdens deze sessie met elkaar in gesprek op basis van acht deelvragen over circulariteit. Dit verschaft hen inzicht in waar ze staan in de transitie van lineair naar circulair. Het doel van deze vragen is om scherp te krijgen waarom ze deel uit willen maken van de circulaire economie en waar de eerste kansen liggen voor kringlopen en het vermijden van afval. De deelnemers formuleren tenslotte een hulpvraag (wat heb ik nodig?) en een eerste stap voor hun bedrijf.

Golden Circle van Simon Sinek

Why = The Purpose

What is your cause? What do you believe?

How = The Process

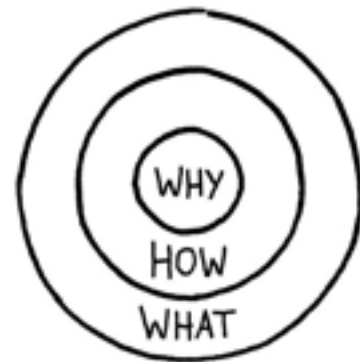
Specific actions taken to realize the Why.

What = The Result

What do you do? The result of Why. Proof.

Circulaire deelvragen voor ondernemers

1. Golden Circle (Simon Sinek). Waarom wil je aan de slag met Circulaire Economie?
2. Vanuit een simplificatie van je bedrijf: input - productie - output. Waar zie je kansen voor een eerste kringloop?
3. Heeft jouw afval waarde? Hoe zou je daarvan kunnen profiteren?
4. Welke opties zie je voor meervoudige waardecreatie, behalve monetaire waarde. Waar zie je kansen voor ecologische en/of sociale waardecreatie?
5. Zijn er mogelijkheden om minder energie te gebruiken? Zijn er mogelijkheden om zelf duurzame energie op te wekken?
6. Kan je product demontabel gemaakt worden?
7. Welke stappen ga je nu concreet zetten?
8. Wat heb je verder nodig om dat te doen? Wat? Wie?

Parallelsessie onderwijs

Doel van deze sessie was het uitwisselen van kansen en persoonlijke commitment voor circulaire economie door docenten en studenten. Zodat ze gezamenlijk kunnen werken aan concrete acties om circulaire economie in het onderwijs verder te brengen. Een mix van 30 docenten en studenten gingen aan de slag met ideeën hoe we dit thema in het onderwijs aandacht kunnen geven.

Bewustwording klimaatverandering

- Begin met informatie geven over circulaire economie op het basis- en voortgezet onderwijs (zowel leerlingen als docenten).
- Verbreed de communicatie over duurzaamheid en circulaire economie ook naar de ouders.
- Meer lessen over klimaatverandering en de impact van de mens op de natuur. Maar ook gastlezingen en workshops (op een leuke en aansprekende manier) ter promotie van het keuzedeel duurzaamheid of de minor circulair ondernemen.

Start in de praktijk

- Begin praktisch en klein in de klas, denk aan digitaal inleveren (Pdf) in plaats van papier.
- Starten Green Offices en Green Challenge (betrek studenten en daag ze uit).

Start in de praktijk (vervolg)

- Databank met stageplekken en afstudeeropdrachten op het gebied van circulaire economie in Zeeland.
- Echte opdrachten uit het bedrijfsleven op het gebied van circulaire economie oppakken. Door echtheid van de opdracht leer je meer en zie je beter waarom.
- Circulaire economie opnemen in het programma Jong Ondernemen (Vo, Scaldia en HZ) en in de reguliere lessen, denk aan Economie en Burgerschap.
- Meer opdrachten vanuit bedrijven door scholen laten uitvoeren.
- Meer bedrijfsbezoeken en externe bijeenkomsten bezoeken met studenten.
- Projectweek en projectdagen organiseren rondom circulaire economie.

Samenwerking

- Een duidelijke plek voor samenwerking tussen: onderwijs /toekomstige consumenten en bedrijven/jonge consumenten.
- Samenwerken aan een doorlopende leerlijn circulaire economie van basisschool tot hbo en verder.
- Green Office als makelaar tussen onderwijs en bedrijfsleven (promotie Energieke Regio).
- Samenwerking Green Office van HZ en Scalda.
- Onderwijsinstellingen verbinden; mbo- en hbo-techniek samen laten werken aan casuïstiek rondom circulaire economie. Hbo > proces. Mbo > ontwikkeling.
- Mbo en hbo samen een onderzoeksvraag oppakken (Shared Service Center en Student Company).
- Werk samen met (sport)verenigingen. Zij hebben een voorbeeldfunctie en zijn een stimulans voor jongeren (en ouderen).

Interne bedrijfsvoering

- Inzetten energiescan door Green Agents van Inceptio.
- Circulaire economie is een vanzelfsprekende keuze; 'gewoon' overal in laten terugkomen (logistiek, inrichting, inkoop, bedrijfskleding etc.)
- Slimmer omgaan met vervoer in spitsuren. Minder algemeen busvervoer, maar bussen voor allen HZ en alleen Scalda.
- Mobiliteitsadvies; pak de fiets in plaats van de bus of auto (gezond leven).
- Catering schoolkantine inzetten op lokaal en seizoensgebonden producten.
- Meer recyclen op school.

Opbrengst

In de terugmelding van de parallelsessies werd duidelijk dat er in deze groep veel energie zit voor het thema circulaire economie. Variërend van betrokkenheid, overtuiging, doorleefde ervaring, best practices, etc. Kortom een prima fundament om stappen voorwaarts te maken. Een Community of Practice is hiervoor een uitstekend instrument: netwerkversterking tussen ondernemerschap en onderwijs.

In een aantal bijeenkomsten verspreid over 2017 willen we dan ook de ondernemer verder helpen met zijn eigen agenda of actieplan om tot circulariteit te komen. Contact met andere ondernemers en studenten levert aanvullende ideeën voor mogelijke acties en borgt ook de voortgang.

Ter afsluiting van deze middag op het Scalda in Middelburg riep Ira von Harras spontaan op tot het vastleggen van deelname aan de Zeeuwse CoP, waarna de aanwezigen naar voren kwamen om de handtekening op het whiteboard te zetten om aan te geven deel te willen uitmaken van dit netwerk. Het Groene Brein Roots en Switch houden je op de hoogte!

De Zeeuwse Route naar een Circulaire Economie werd georganiseerd door Stichting Switch en Het Groene Brein Roots, met medewerking van Scalda. Kijk voor meer informatie op www.maakdeswitch.nl en www.hetgroenebreinroots.nl

